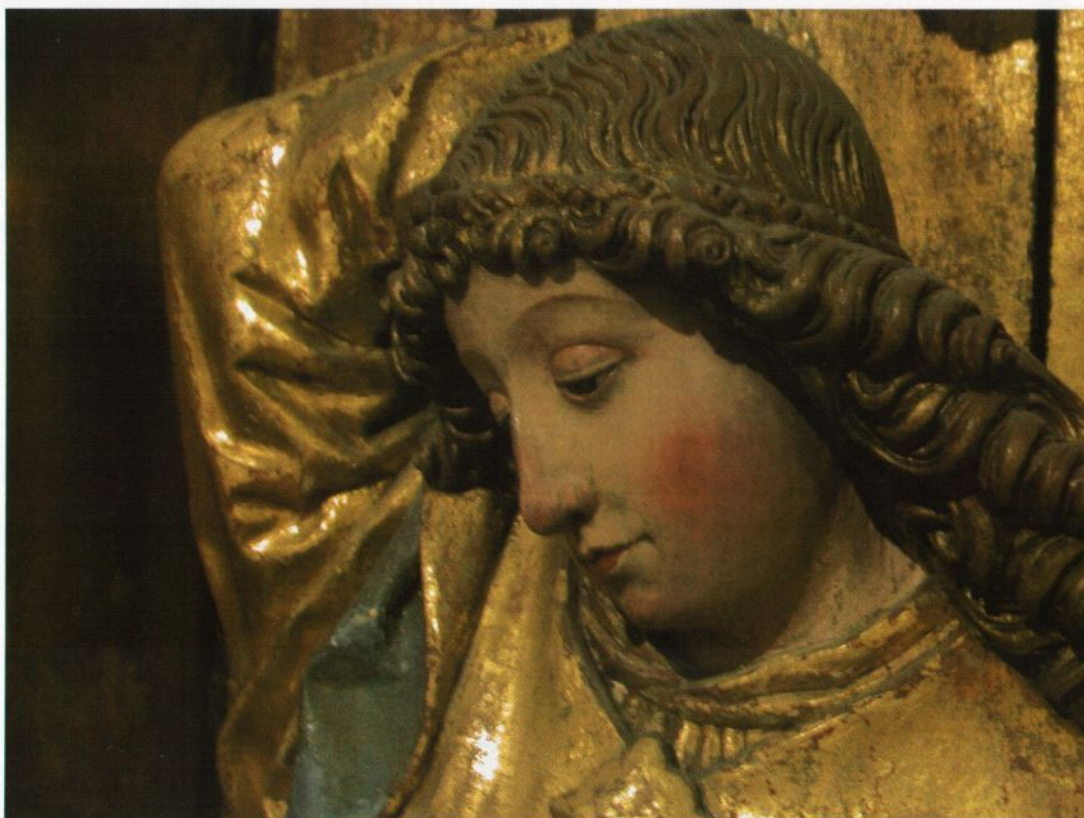

Rapport Kunst og inventar 66/2006

Trondenes kirkes middelalderinventar. Behandlingsvurdering

Mille Stein

St Michael, Trondenes kirkes venstre alterskap. Foto Anja Sandtrø, NIKU, 2001.

Trondenes kirkes middelalderinventar. Behandlingsvurdering

NIKU prosjekt nr: 1562054

Tittel: Trondenes kirkes middelalderinventar. Behandlingsvurdering

Prosjektleder: Mille Stein

Prosjektbeskrivelse:

"Sammen med Riksantikvaren skal ulike behandlingsforslag for de tre alterskapene og kalvariegruppen i Trondenes kirke vurderes. Behandlingsforslagene er beskrevet i NIKU upublisert rapport "Trondenes kirke. Bevaringsplan for alterskap og skulpturer fra middelalderen. Versjon 2, 2003. Mille Stein og Anja Sandtrø". Befaringen avsluttes med rapport."

Bakgrunn:

På oppdrag fra Riksantikvaren utarbeidet NIKU i 2001 en behandlingsplan for middelalderinventarene i A432 Trondenes kirke, Harstad kommune.¹

I 2006 bestilte Riksantikvaren en et nytt prosjekt, relatert til denne behandlingsplanen:

"Sammen med Riksantikvaren skal ulike behandlingsforslag for de tre alterskapene og kalvariegruppen i Trondenes kirke vurderes. Behandlingsforslagene er beskrevet i NIKU upublisert rapport "Trondenes kirke. Bevaringsplan for alterskap og skulpturer fra middelalderen. Versjon 2, 2003. Mille Stein og Anja Sandtrø". Befaringen avsluttes med rapport."

20.-21.4 2006 var Riksantikvaren ved Iver Schonhowd og NIKU ved Mille Stein på befaring i kirken. Vi skulle vurdere ulikebehandlingsalternativ. På bakgrunn av denne vurderingen utarbeide NIKU kostnadsestimat for behandling og undersøkelse. Behandlingen og undersøkelsen skal fortrinnsvis utføres i kirken eller dens lokalmiljø.

Behandlingsforslag:

Tre behandlingsforslag ble vurdert:

Behandlingsforslag 1: Minimumsløsning. Bærende materiale stabiliseres, løs maling konsolideres, støv, overflatesmuss og eventuell stearinsprut fjernes, avskallinger som ikke er retusjert retusjeres. Arbeidet dokumenteres med NIKU upublisert rapport. Dette forslaget innebærer først og fremst stabilisering og sikring, slik at objektene kan bevares lengst mulig i kirken. De to andre behandlingsforslagene bygger på denne minimumsløsningen.

Behandlingsforslag 2: Mellomløsning. Behandlingsforslag 1 *pluss*: Alle overflater renses for voks. Misfargede retusjer korrigeres. Arbeidet dokumenteres med NIKU upublisert rapport.

Behandlingsforslag 3: Maksimumsløsning. Behandlingsforslag 1 *pluss* behandlingsforslag 2 *pluss*: Feilplassert maling relasseres/fjernes, manglende deler kompletteres der det er mulig. Arbeidet dokumenteres med NIKU upublisert rapport.

¹ Stein, M et Sandtrø, A. Trondenes kirke. Bevaringsplan for alterskap og skulpturer fra middelalderen. Versjon 2, 2003.

All behandling utføres av malerikonservatorer, i etablert feltatelier, fortrinnsvis i kirken eller i et nærliggende lokale, eksempelvis Trondarnes Distriktsmuseum.

Undersøkelse:

I forbindelse med arbeidet vil det gjøres enkle observasjoner vedrørende verktøyspor, maleteknikk etc.

Det anbefales en mer systematisk og grundig undersøkelse av alterskapene og skulpturene. Den forundersøkelsen som ble gjort av NIKU i 2001 avdekket nemlig forhold som det kan være av interesse å avklare.

Spørsmål som vi reiste og som senere ble presentert på et seminar på Trondarnes Distriktsmuseum var²:

- ”1: Venstre alterskap ble innviet 14.9.1476, mens skapet dateres til ca 1490. Sto alterskapet som i dag står på alterbordet opprinnelig et annet sted?
- 2: Hvorfor synes predellaene på hovedalteret og venstre sidealter å være for store for skapene?
- 3: Hva betyr det at sidealtersskapenes dører ikke kan åpnes fullstendig?
- 4: Hører skulpturene på hver side av Anna selv tredje i høyre alterskap til et annet skap?
- 5: Hva er originalt og hva er overmalinger i skapene, og hva forteller eventuelle reparasjoner om brukerens forhold til dette inventaret?
- 6: Er skriffeltet på venstre alterskap sekundært?
- 7: Når ble utsiden av dørene på midtre alterskap overmalt?
- 8: Kan stempelornamentikken og brokademønsteret på veggene i midtre og høyre alterskap bidra til kunnskap om skapenes attribuering og datering?
- 9: Hvordan så innvendige vegger i høyre alterskap opprinnelig ut?
- 10: Hvor har krusifikset over hovedalteret opprinnelig stått?
- 11: Hvor har skulpturene ved siden av krusifikset opprinnelig vært plassert?”

”Målet for undersøkelsen vil være å skaffe ny kunnskap om Trondenes kirkes middelalderinventar med hensyn til proveniens, datering, produksjon, endringer av inventarstykkene og den historiske sammenhengen mellom kirken og gjenstandene.”

Undersøkelsen vil bli utført av malerikonservatorer i samarbeid med kunsthistorikere, kjemikere og bygningsingeniører/arkitekter.

Kostnader:

Kostnadene for behandling og undersøkelse er beregnet på bakgrunn av de observasjoner som ble gjort under forundersøkelsen 2001 og befaringen 2006. Det er utviklet kostnadsestimater for alle tre behandlingsnivåene (forslagene) og for undersøkelsen separat.

Konklusjon:

NIKU anbefaler at arbeidet med behandling og undersøkelse igangsettes i 2007, og at arbeidet fordeles over flere år fordi det foregår i felt. Alternativt kan krusifiks og de to skulpturene oppå hovedalteret behandles og undersøkes i NIKU's konserveringsatelier i Oslo da disse skulpturene er lett å frakte. Deres fravær vil heller ikke bli så påfallende som eventuell flytting av alterskapene.

² Tone Olstad og Mille Stein: Kirkekunsten er vår kilde. Om alterskapene, krusifikset og skulpturene i koret i Trondenes kirke. Trondarnes Distriktsmuseum, april 2003

KOSTNADSOVERSIKT

Vedlegg til NIKU Rapport 66/2006 (ref. 1239/06/568/MWi)

Trondenes kirkes middelalderskap og middelalderskulpturer. Behandlingsforslag og undersøkelser. (P. nr 1562054)

Behandlingsestimat, målt i timer.								
	Behandlingsforslag 1, målt i timer		Behandlingsforslag 2 (inkl. forslag 1), målt i timer		Behandlingsforslag 3 (inkl. forslag 1 og 2), målt i timer		Undersøkelser (behandling ikke inkl)	
	Totalt	Hvorav i felt	Totalt	Hvorav i felt	Totalt	Hvorav i felt	Totalt	Hvorav i felt
Hovedalterskap	168	148	318	298	518	498	315	165
Skulpturene på hovedalterskap	75	55	150	130	375	335	315	165
Høyre alterskap	153	133	438	418	583	728	315	165
Venstre alterskap	138	118	289	269	389	389	315	165
Timer Totalt	534		1195		1865		1260	
<i>Hvorav i felt</i>		454		1115		1950		660
Reise og adm.tid påslag 15%	614		1374		2145		1449	
Kostnadsestimat.								
Pris lønn m/timepris/2007 = NOK 800,- eks mva (snitt, inkl 4%)	kr 491 280		kr 1 099 400		kr 1 715 800		kr 1 159 200	
Diett (460) + natt (700)= NOK 1160,-		kr 75 110		kr 198 795		kr 301 310		kr 107 300
Reise t/r NOK 3000 (inkl transport flyplass, kirke etc)		kr 12 000		kr 48 000		kr 72 000		kr 30 000
Analysar etc.							kr 75 000	
Pris (uten tilleggsunder- søkelser) eks mva	kr 578 390		kr 1 346 195		kr 2 089 110			
Pris (med tilleggsunder- søkelser) eks mva	kr 1 949 890		kr 2 642 695		kr 3 460 610			

Eventuell husleie for arbeidsrom i Trondarnes Distriktsmuseum e.l. inngår ikke i kostnadsestimatet.

MSt 27.11.2006